

گفت‌وگو با دکتر منصور علوی نائینی

یکی از روزهای خنک بهاری، مهمان خانه زمین‌شناسی شدیم؛ عشق و علم را در زمین‌شناسی، آن چنان به هم آمیخته بود که از صحبت کردن با وی خسته نمی‌شدیم. هر بار که از خاطرات و راهیمایی‌های طولانی خود در طبیعت مختلف کشورمان می‌گفت، کف دستش بی‌اختیار زلزلت‌ها را که امروز رنجر و نحیف بودند، نوازش می‌کرد و من به این فکر می‌کردم، تنها زبان و ذهن او نیست که امروز به یادآوری خاطره‌ها می‌پردازد و شاید در همین لحظه همه وجود او لبریز از گذشته‌های دور شده و همه را به یاد می‌آورد. فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی ایشان در کنار زبان شیرین و غوی افتاده وی برای بسیاری از زمین‌شناسان آشناست و در ابتدا می‌گوید: «بسیار خوشحالم که پس از من و دیگر هم‌دوره‌ها، زمین‌شناسان و گل‌شناسان با کفایت و با تجربیه‌ای امور جاری را در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به‌عهده گرفته‌اند. ایشان بیش از ۳۰ سال به طور پیوسته در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به برداشت نقشه‌های زمین‌شناسی در مقیاس مختلف پرداخت و تدریس و تحقیقات متعدد را در کارنامه علمی خود دارد. آثار بسیاری به صورت نقشه، مقاله و گزارش‌های زمین‌شناسی از ایشان انتشار یافته که هر کدام گوشه‌ای از هویت زمین‌شناسی ایران را آشکار کرده است. دکتر منصور علوی نائینی به عنوان یکی از پایه‌گذاران زمین‌شناسی ایران که خدمات شایسته‌ی در این راه انجام داده، مهمان این‌بار صفحه گفت‌وگویی ماهنامه علوم‌زمین و معدن است.

◆ ابتدا خودتان را برای خوانندگان ماهنامه علوم‌زمین و معدن بیشتر معرفی کنید.

۱۷ اسفند سال ۱۳۱۵ در اصفهان به دنیا آمدم البته والدین من در اصل بانی هستند به دلیل شغل پدرم و سکونت در شهرهای مختلف، بیشتر مناطق ایران را می‌شناسم و در آن سکونت داشتم. تحصیلات ابتدایی من در اصفهان، ناین، رشت و تبریز گذشت و دوران متوسطه و دبیرستان در تهران سکونت داشتم. به‌خاطر دارم دوران دبیرستان بسیار پرشمار و پر سروصدا بودم، به‌خاطر همین موضوع همواره با مسوولان مدرسه با مشکلات متعددی مواجه بودم. بالاخره دوران متوسطه را در دبیرستان‌های شرف، مروی و دارالفنون گذراندم. سال ۱۳۳۴ به دانشکده علوم، رشته زمین‌شناسی وارد شدم و سال ۱۳۳۸ موفق به اخذ مدرک خود در رشته زمین‌شناسی از دانشگاه تهران شدم. پس از آن، سال ۱۹۵۵ میلادی از سوی شرکت ملی نفت ایران - که با فرانسوی‌ها برای استخراج نفت در دشت مغان قرارداد امضا کرده بود - به همکاری پرداخته، پس از آن برای ادامه تحصیل به مدت ۳ سال به فرانسه اعزام شدم و فوق لیسانس مهندسی خود را در رشته زمین‌شناسی نفت از فرانسه دریافت کردم. از آنجا که برای تحصیل در فرانسه به شرکت استخراج نفت تمهید داده بودم، می‌بایست در ازای دریافت بورس تحصیلی به مناطق مورد نظر آنها می‌رفتم و به فعالیت می‌پرداختم. شرکت مورد نظر، مناطق جنوبی را برای من در نظر گرفته بود که البته من را ناسی به این امر نبودم و بیشتر مایل بودم در دشت مغان به فعالیت‌های اکتشافی بپردازم و در نهایت استخدام و اشتغال من در شرکت نفت مغانی شد. سال ۱۳۴۰ سازمان زمین‌شناسی کشور که تأسیس آن در سال ۱۳۳۸ به تصویب قوه‌مجلس رسیده بود، فعالیت خود را آغاز کرده بود. سال ۱۳۴۱ با آگهی دعوت به‌کار سازمان زمین‌شناسی در روزنامه‌های کنترالاتشار آن زمان مواجه شدم. به خاطر دارم در آن زمان، پس از برگزاری آزمون استخدامی به همراهی آقایان دکتر افتخارزاد، مرحوم زاهدی و دکتر هوشمندزاده برای فعالیت در سازمان زمین‌شناسی پذیرفته شدید. البته آقایان نبوی و صمیمی نمین یک‌سال قبل‌تر از ما به عنوان کارآموز از سوی دانشکده ملی دانشگاه تهران به سازمان اعزام شده بودند و در نهایت در مجموع ۶ نفر کارشناس زمین‌شناسی به فعالیت در این عرصه پرداختیم و به عنوان نخستین بینگاران سازمان محسوب می‌شدیم. سال ۱۳۴۶ برای ادامه تحصیل در مقطع دکترا عازم شهر لیون در کشور فرانسه شدم و سال ۱۳۵۰ موفق به اخذ مدرک دکترای دولتی در رشته زمین‌شناسی از دانشگاه کلودبرنارد شدم و پس از مراجعه مجدد به ایران و فعالیت در سازمان زمین‌شناسی کشور از سال ۱۳۵۳ در دانشگاه‌های تهران، تبریز، شیراز، پل‌تکنیک، شهید بهشتی، دانشکده علوم‌زمین و پژوهشگاه

نفت مشغول تدریس، راهنمایی، تالیفی و مشاوره دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکترا شدم.

پس از ۳۹ سال فعالیت از سازمان زمین‌شناسی بازگشته شدم و به فعالیت بیشتر در عرصه دانشگاهی کشور پرداختم. در حال حاضر به دلیل برخی تاراجی‌های جسمی در منزل به فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی و ارتباط خود با استادان و دانشجویان و محققان عرصه زمین‌شناسی کشور ادامه می‌دهم.

البته باید یادآور شوم: به غیر از ۶ نفر کارشناسی که از آنها یاد کردم، تعدادی کارشناس زمین‌شناسی خارجی نیز در سازمان زمین‌شناسی به فعالیت مشغول بودند. زیرا سازمان در آن زمان به همت سازمان عالی متحد و اعزام کارشناسی از کشورهای مختلف از جمله دکتر استوکین سوئیس به همراه دکتر افتخارزاد و مهندس صمیمی در رنجان به فعالیت مشغول بودند و من به همراهی مهندس نبوی و دکتر روتنر در منطقه شیرگشت به تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی می‌پرداختم.

زمانی که تشکیلات سازمان به‌طور رسمی مشخص شد، من به عنوان زمین‌شناس همراه با آگهی کارشناسان همراه می‌شدم و پس از آن، رئیس گروه زمین‌شناسی منطقه‌ای و

در حال حاضر سازمان نسبت به گذشته توسعه فراوانی یافته و حوزه فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی کارشناسان و زمین‌شناسان آن گسترش پیدا کرده است.

در ادامه رئیس گروه تلفیق داده‌ها و معاین امور زمین‌شناسی به فعالیت پرداخته، پس از آن به عنوان مشاور عالی رئیس سازمان منصوب شدم و بعدها نیز معاین امور زمین‌شناسی

دکتر هوشیار بهرامی و همکاران در زمین‌شناسی سازمان پدافند در ایران

با صراحت از درون وجودم اعتراف می‌کنم، شیرینی و لذت موجود در زمین‌شناسی به قدری زیاد است که سختی‌ها و مشکلات احتمالی را در سایه خود قرار می‌دهد.

یک دسته زمین‌شناسی هستند که به دنبال واقعیت‌های موجود روی زمین هستند که مهندسی نوپی یکی از این زمین‌شناسان است. چنین زمین‌شناسی آنچه را که به‌طور واقعی در زمین وجود دارد، مشاهده می‌کنند و به ثبت و ضبط آن روی نقشه‌ها و گزارش‌ها می‌پردازند که دستاوردهای چنین کسانی بسیار قابل استناد است. اما متأسفانه عده دیگری از زمین‌شناسان نیز وجود دارند که بدون توجه به واقعیت‌های موجود در طبیعت و به دلیل کمبود تجربه و علم کافی اطلاعات ناقص و غیرقابل استفاده در گزارش‌های خود ثبت می‌کنند که همین مسأله باعث بروز مشکلات گاه جبران‌ناپذیر می‌شود.

● با توجه به توضیحاتی که ارائه کردید، فعالیت‌های زمین‌شناسی را که در دوران گذشته انجام می‌شد، با تحقیقات زمان فعلی چگونه مقایسه می‌کنید؟

آنچه به صراحت می‌توانم بگویم این است که زمین‌شناسان ایرانی در گذشته پس از حضور در طبیعت و انجام فعالیت‌های زمین‌شناسی و برداشت نمونه‌های مختلف، دقت نظر بالایی داشتند و مطالعات به‌طور جدی، دقیق و تخصصی انجام می‌شد که به‌طور کامل قابل استناد بود و هیچ‌گونه خطایی در آنها مشاهده نمی‌شد. در گذشته گاهی مواقع زمین‌شناسان مدام‌های طولانی در مناطق مختلف و به دور از عیال خود به مطالعات زمین‌شناسی می‌پرداختند، اما با این حال، به دلیل این‌که مسئله مسائل نداشتند و عقاید خود را به بهترین نحو انجام می‌دادند که نتیجه آن تهیه و تولید اطلاعات

سازمان شدم. مدیر شور مراکز چهارگانه سازمان، مدیر عامل شرکت خدمات اکتشافی کشور، نظارت بر عملیات زمین‌شناسی - ژئوتئال و BRGM فرانسه و آب و خاک با مشارکت کارشناسان کاتالان و سرپرستی سازمان به مدت کوتاه و تدریس در پژوهشکده علوم زمین را نیز در کارنامه خود دارم.

همچنین افتخار عضویت در شورای ارزیابی مشاغل تحقیقی و تخصصی در سازمان زمین‌شناسی کشور، عضو معاون کمیته ملی چینه‌شناسی ایران، عضو و معاون کمیته ملی هوازی زمین‌شناسی وابسته به یونسکو، عضو شورای ارزیابی نقشه‌ها و گزارش‌های زمین‌شناسی در سازمان زمین‌شناسی کشور، عضو شورای نویسندگان فصلنامه علوم زمین، عضو کمیته ملی کوآرتر وابسته به یونسکو را نیز دارم.

زمین‌شناسی اقتصادی جهت تدریس در دانشگاه تبریز، زمین‌شناسی نفت جهت تدریس در دانشگاه تبریز، زمین‌شناسی ایران جهت تدریس در دانشگاه شیراز و دانشگاه صنعتی امیرکبیر تهران، چینه‌شناسی ایران جهت تدریس در پژوهشگاه نفت و دانشگاه شیراز نیز فهرست مقالات و گزارش‌های زمین‌شناسی اینجانب است.

● نظیر جنابعالی درباره زمین‌شناسی موفقی و متعدد چیست و چه کسانی را جزو این دسته محسوب می‌کنید؟

باید یادآور شوم زمین‌شناسان به ۲ دسته تقسیم می‌شوند

و نقشه‌های دارای کیفیت بسیار بالا و در سطح عالی بود و نتایجی که حاصل می‌شد بسیار دقیق بود. به دلیل شاخه‌های متعدد و فراوان در علم زمین‌شناسی، انچه‌را نظر در آن قدری مشکل است. برای مثال کسی که متخصص در تشخیص و بررسی آلودگی‌هاست، نمی‌تواند با صراحت و بلیغ کامل درباره دیگر فسیل‌ها به انچه‌را نظر بپردازد. نقشه‌ها و گزارش‌هایی که سال‌های گذشته در سازمان زمین‌شناسی کشور تهیه و تولید شده‌اند، هنوز قابل استفاده و استاد هستند. در حال حاضر سازمان نسبت به گذشته توسعه فراوانی یافته و حوزه فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی آن و کارشناسان و زمین‌شناسان آن گسترش پیدا کرده است. بر همین اساس، می‌توان گفت در حال حاضر متأسفانه کیفیت فضای کیمت می‌شود و برای مسوولان وزارت صنایع و معادن و حتی سازمان نیز حجم نقشه‌های تهیه شده محدودتر از کیفیت آنهاست. در حال حاضر بوجه‌های ارائه شده برای انجام فعالیت‌های تحقیقاتی و علمی زمین‌شناسی بیشتر صرف تهیه هر چه بیشتر نقشه‌ها در مقیاس‌های مختلف می‌شود و این در حالی است که متأسفانه کفای استانداردهای لازم در تهیه آنها رعایت نمی‌شود. به نظر من، حتی تهیه یک نقشه که دارای کیفیت بسیار بالاست و همه استانداردهای بین‌المللی در آن رعایت شده است، می‌تواند به اندازه تعداد زیادی نقشه دارای شکل، برای ما در بعد علمی و تحقیقاتی جهان افتخار به وجود آورد البته باید گفت در حال حاضر که سازمان در حال تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی در مقیاس یک‌سیستمی و پنج‌هزارم است، فعالیت بسیار مفیدی در جهت توسعه مطالعات زمین‌شناسی صورت گرفته است.

● به‌منظر جنابعالی برای بالا بردن کیفیت نقشه‌های زمین‌شناسی چه باید کرد؟

بسیاری از کشورهای پیشرفته دنیا نقشه‌های زمین‌شناسی در مقیاس‌های مختلف و با کیفیت بسیار بالا تهیه می‌کنند که از آنها در فعالیت‌های شهری و عمرانی و همچنین مطالعات اکتشافی استفاده کاربردی می‌کنند. ما باید با مطالعه نقشه‌های آنها و فرستادن کارشناسان خود به دانشگاه‌های معتبر خارجی جهت آموزش صحیح جمع‌آوری اطلاعات و تهیه نقشه‌ها، نسبت به ارتقای سطح کیفی نقشه‌های خود تلاش کنیم. باید به گونه‌ای عمل کرد که هر زمین‌شناس در زمینه تخصصی مرتبط با گزارش خود به تهیه نقشه‌ها بپردازد و از بهره‌گیری کسانی که در برخی زمینه‌ها متخصص نیستند، پرهیز کرد. برای مثال ما باید نسبت به تربیت کارشناسان در گزارش‌های مختلف فسیل‌شناسی و کانی‌شناسی تلاش کنیم تا بتوانیم نسبت به تعیین سن سنگ‌ها، فسیل‌ها و شناسایی کانی‌ها به‌طور دقیق و مطابق با دوره‌های مناسب آن اقدام کرد. در صورتی که کیفیت آموزش در دانشگاه‌ها و فعالیت علمی و اجرایی دانشجویان در زمان تحصیل ارتقا

یابد، می‌توان نسبت به تهیه نقشه‌های دارای کیفیت بالا و دقت کافی امیدوار بود. همان‌طور که می‌دانیم، وظیفه حاکمیتی و اصلی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی است. باید بدانیم آبروی و حیثیت کشورمان در علم زمین‌شناسی در صورتی حفظ خواهد شد که ما نسبت به تهیه نقشه‌های دارای کیفیت بالا و مطابق با استانداردهای بین‌المللی کوشا باشیم.

● فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشورمان را با سازمان‌های زمین‌شناسی مشابه در دیگر کشورها چگونه مقایسه و ارزیابی می‌کنید؟

زمانی که در سازمان به فعالیت مشغول بودم، کارشناسان خارجی که برای فعالیت با آموزش کارشناسان به ایران سفر می‌کردند، از برنامه‌های علمی و تحقیقاتی جاری در این مجموعه حیرت‌زده می‌شدند و بدون اتراق لب به اعتراف می‌کشوند و به تعریف زمین‌شناسی بیشتر می‌پرداختند. حتی یکبار یکی از این کارشناسان به من گفت که هرگز تصور نمی‌کرده که ایران در بخش زمین‌شناسی، تا این حد پیشرفت کرده باشد و به چنین دستاوردهای علمی و تحقیقاتی والایی دست یافته باشند. متأسفانه در حال حاضر تصور بسیاری از کشورهای خارجی از ایران در ابعاد مختلف علمی، تحقیقاتی، صنعتی، اقتصادی... بسیار نامطلوب است که بر همین اساس، این وظیفه ماست که دید آنها را نسبت به اقدامات انجام شده از سوی کارشناسانمان باز کنیم و درهای علمی کشورمان را به روی آنها بکشاییم. زمین‌شناسان و کارشناسان ایرانی، زمانی که در کنفرانس‌های بین‌المللی شرکت می‌کنند با استقبال و تشویق همکاران خارجی خود مواجه می‌شوند. زیرا تحقیقات و مقالات بسیار عالی برای ارائه در مجامع جهانی به همراه دارند که همین امر تحسین همکاران را برمی‌انگیزد. تهیه نقشه متالوژی غلبرمیانه به درخواست یونسکو از سوی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور دلیل واضحی بر این مدعاست که ایران و زمین‌شناسان آن اگر بخواهند، می‌توانند در سطح بین‌المللی بدرخشند و همسایر سازمان‌های مشابه در دنیا به فعالیت بپردازند.

● به‌منظر شما، اهمیت علوم زمین‌شناسی در زندگی ما چیست و چرا باید به این رشته اهمیت داد و به آن پرداخت؟

همه موجودات زنده الزاماً انکارناپذیری با کره زمین دارند و حیات تک‌تک ما به حیات زمین زیر پایمان بستگی دارد. به‌منظر من، همه ما باید در یک سطح حتی بسیار کوچک هم شده، در مورد علم زمین‌شناسی و مسائل آن اطلاع داشته باشیم. متأسفانه قدر و منزلت علم زمین‌شناسی در ایران بسیار پایین است و این به خاطر این است که بسیاری از

مسئولان رده بالای کشور درباره اهمیت بالای این علم در زندگی انسان‌ها آگاهی چندینی ندارند و از سوی، دانشجویان پس از فارغ‌التحصیلی و ورود به محیط خارج از دانشگاه با بازار کار مناسب در رشته زمین‌شناسی مواجه نمی‌شوند و همین امر، موجب دلسردی آنها این رشته می‌شود و دید خانواده‌ها نیز نسبت به این علم مخدوش می‌شود باید دانشجویان را از همین زمانی که در دانشگاه تحصیل می‌کنند به فعالیت و تحقیق در مورد مسائل زمین‌شناسی مشغول کرد و به‌طور اصولی و صحیح آن‌ها را با آنچه در زمین‌شناسی کشورمان می‌گذرد آشنا کرد.

اگر بتوانیم در تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی از دانشجویان فعال و مستعد کمک بگیریم، علاوه بر این که وظایف سازمان انجام می‌شوند و از نزدیک با روند این کار آشنا می‌شوند؛ با کسب تجربه بیشتر، نسبت به اشکالات موجود آشناتر می‌شوند و در سدد رفع آن در آینده برمی‌آیند.

● یک سوال درباره خودتان داریم، این که چرا پس از پایان دوران متوسطه، تحصیل در رشته زمین‌شناسی را انتخاب کردید؟

اگر حقیقت را بخواهیم من در ابتدا وارد آزمون رشته پزشکی شده و پس از آن، در کنکور زمین‌شناسی شرکت کردم و قبول هم شدم. در ابتدا تمایلی برای تحصیل در این رشته در خود احساس نمی‌کردم، اما بعدها پس از تفکر در این رشته و آغاز تحصیل، اینچنان به علم زمین‌شناسی علاقه‌مند شدم که دیگر جدایی از آن برام غیر ممکن شد و شب و روز خودم را به کسب تجربه و دانش در این عرصه صرف می‌کردم. حضور در کلاس‌های استادی که جمله دکتر بدالله سجلی و دکتر فریدون افشار - که به عنوان بزرگترین اساتذگان زمین‌شناسی ایران محسوب می‌شوند - مرا بیش از گذشته مجذوب این رشته می‌کرد به‌علاوه دارم در بیشتر گردش‌های علمی زمین‌شناسی با دکتر سجلی همراهی می‌کردم. علاقه من در رشته زمین‌شناسی به حدی شد که در کلاس به عنوان

عذر اول محسوب می‌شدم و پس از آن، همانطور که اشاره کردم، برای ادامه تحصیل به فرانسه اعزام شدم. در آن دوره که زمان یادگیری و تجربه‌اندوختن بود، به بهترین نحو در طبیعت و در کنار اساتذگان برجسته و باتجربه خود حضور می‌یافتم و هر آن چه که در درون زمین بود را کشف می‌کردم و به آندوخته‌های علمی و تحلیلی‌اش خود می‌افزودم. همواره در تهیه نقشه‌ها و گزارش‌های خود بیشترین دقت را می‌کردم و همین امر باعث شد که نقشه‌های تهیه شده آن دوره توسط من و دیگر همکارانم به عنوان نقشه‌های مناسب و مطابق با واقعیت‌های روی زمین محسوب شوند.

● تصور کنید پلز هم به گذشته بازگشته‌اید و در لحظه انتخاب رشته برای ورود دانشگاه قرار دارید، آیا با توجه به بلخ‌ها و شیرین‌هایی که از این رشته طی سالهای طولانی متحمل شده‌اید، پلز هم وارد عرصه زمین‌شناسی می‌شوید؟

سوال خیلی خوبی کردید. در طول این سال‌ها همیشه به این موضوع فکر می‌کردم که اگر یک روز این امکان وجود داشت که به عقب بازگردم، چه می‌کردم. آیا با توجه به سختی‌های متعدد در این رشته باز هم زمین‌شناسی را به عنوان رشته تحصیلی و شغل آینده خود انتخاب می‌کردم یا خیر. اما امروز با سراحت و قاطعیت از درون وجودم اعتراف می‌کنم، شیرین و لذت موجود در این رشته به‌قدری زیاد است که سختی‌ها و مشکلات احتمالی را در سایه خود فراموش می‌دهد؛ به نحوی که شاید اگر از همه زمین‌شناسان قدیمی هم این مورد را پرسید با جدیت و عشق تمام، زمین‌شناسی را به عنوان شغل خود برمی‌گزینند و هیچ‌یک از این انتخاب خود ناراضی نیستند. اگر افتراق نباشد من بسیار خوش‌سفر هستم و این زمانی که در طبیعت مشغول به فعالیت‌های زمین‌شناسی هستم، توجیه‌اندان می‌شود و اغلب همکاران من به این مسأله واقف هستند. حضور در طبیعت و کار روی زمین، برداشت داده‌ها و جمع‌آوری نمونه‌های مختلف، سفر به نقاط مختلف کشور، شناخت پیکره‌های مختلف زمین

در مناطق گوناگون، مشاهده زیبایی‌های طبیعت و آنچه زمین به خودی خود ایجاد کرده است، چنان شور و شغفی در من ایجاد می‌کند که همواره از زندگی و شغلم لذت می‌برم. البته نباید فراموش کرد زندگی هر کس با مسأله‌ها و مشکلات ناخواسته‌ای نیز همراه است. اما آنچه مهم است، روح و روان ما انسان‌هاست که اگر آزاد باشد، دیگر مسائل باعث نخواهد شد که چهره ما به

در مناطق گوناگون، مشاهده زیبایی‌های طبیعت و آنچه زمین به خودی خود ایجاد کرده است، چنان شور و شغفی در من ایجاد می‌کند که همواره از زندگی و شغلم لذت می‌برم. البته نباید فراموش کرد زندگی هر کس با مسأله‌ها و مشکلات ناخواسته‌ای نیز همراه است. اما آنچه مهم است، روح و روان ما انسان‌هاست که اگر آزاد باشد، دیگر مسائل باعث نخواهد شد که چهره ما به

سرکاز پروم و همه مسائل را به تنهایی به دوش می‌کنید. همواره شما را شاکرم که فرزندانم به مدن تلاش‌های بی‌دریغ همسرم به‌عنوان تربیت شده‌اند و همه به منارج بسیار بالای علمی دست یافتند و در حال حاضر، با تحصیلات عالی در خدمت خود و جامعه هستند.

● چه توصیه‌ای برای مسوولان کشور دارید؟

بسیاری از طرح‌های عمرانی و شهری کشور بدون انجام مطالعات زمین‌شناسی انجام می‌شوند که در نهایت به ایجاد مجموعه‌هایی منجر می‌شود که کارایی چندانی ندارند و در بسیاری از مواقع با وجود صرف هزینه بالا، ضررده نیز هستند. باید مسوولان رده بالای کشور با مسائل زمین‌شناسی آشنایی بیشتری داشته باشند و این علم را پیش از گذشته در امور کشور وارد کنند. مناسفه در بسیاری از معادن بدون این‌که کار تحقیقاتی و اکتشافی مناسبی انجام شده باشد، سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی می‌شود که نتیجه آن هدررفتن سرمایه و پول کشور است. باید بدایم زمین‌شناسی گسترده‌ای در اختیار ما قرار داده که اگر به خوبی از آن استفاده کنیم، زمینه رشد و توسعه و بالندگی کشور را نیز فراهم کرده‌ایم. برای مثال ژئوتورسم در ایران دارای پتانسیل بسیار بالایی است که در صورت سرمایه‌گذاری و مطالعه روی این بخش، درآمد بسیار مناسبی نصیب کشور خواهد شد.

● سخن آخر؟

امیدوارم با تدبیر بیشتر مسوولان کشور، علم زمین‌شناسی به جایگاه واقعی خود دست یابد و راهی شود برای رسیدن کشور عزیزمان به افق روشن.

مشکلات و نراحتی‌های موجود غرابیده شود.
● کسی از خانواده خود و زمانی که در مأموریت‌های طولانی به سر می‌برید، پراهمان بگویید، آنها در مواقع سختی و نبودن شما، با یک پدر و همسر زمین‌شناسی که اغلب اوقات بیرون از منزل و در نقاط مختلف و مکان‌های دنیوار به‌کار مشغول است، چگونه برخورد می‌کردند؟

باید اعتراف کنم یکی از دلایل اصلی که من امروز در این مرحله قرار دارم، همسر و صوری‌های اوست که همواره در عرصه زندگی من آنها نمی‌گذشتند. به‌خاطر دارم اوایل زندگی مشکلات بسیار کمی در اختیار داشتم و روزهای طولانی نیز در مناطق دورافتاده به‌سر می‌بردم و همسر و فرزندانم همواره به تنهایی گلزن زندگی می‌کردند البته اوایل در منزل پیری کم زندگی می‌کردیم، در آن زمان رئیس سازمان، مرحوم خادم بود که به‌رغم فعالیت سخت کارشناسان در مناطق مختلف و حلقوی بسیار پایین آنها و همچنین مشکلات پیش‌روی به‌خاطر نبودن سازمان، رسیدگی مناسبی به آنها می‌کرد و زمین‌شناسان دغدغه خاطرری بابت معاش خود نداشتند، همسر من در این دوران مشکلات فراوانی را تحمل می‌کرد و به تنهایی به امور منزل و فرزندانم رسیدگی می‌کرد. در آن زمان با این‌که حلقوی دربرقن کارشناسان زیاد نبود، اما زندگی آن‌ها تائین می‌شد، بسیاری از مواقع و زمانی که من در بیابان در مأموریت به سر می‌بردم، فرزندانم بیمار می‌شدند و همسر و به تنهایی از آن‌ها پرستاری می‌کرد و اجازه نمی‌داد وقتی به منزل برمی‌گردد که از مسائل و مشکلات پیش آمده، آگاه شود. او همیشه سعی می‌کرد من با آرامش خاطر